

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

DEPARTAMENT WYCHOWANIA I KSZTAŁCENIA INTEGRACYJNEGO

Warszawa, 17 grudnia 2018 r.

DWKI-WSPE.053.5.2018.JKP

Pan Waldemar Majek
Prezes Zarządu Głównego
Polskiego Towarzystwa Walki z Mukowiscydozą
ul. Prof. Jana Rudnika 3B
34-700 Rabka Zdrój

Szanowny Panie Prezesie,

w odpowiedzi na pismo z 30 września 2018 r., które wpłynęło do Ministerstwa Edukacji Narodowej 10 grudnia 2018 r., w sprawie podjęcia kroków legislacyjnych zmierzających do poprawy sytuacji uczniów niepełnosprawnych i przewlekle chorych w placówkach oświatowych na terenie kraju oraz w nawiązaniu do pisma z 13 grudnia 2018 r. Zastępcy Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów znak BPRM.220.18.1.2018, uprzejmie informuję.

Ministerstwo Edukacji Narodowej zadbało o dzieci i młodzież ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z różnymi rodzajami niepełnosprawności, dysfunkcji czy chorób przewlekłych, przygotowując elastyczne rozwiązania prawne zapewniające organizację kształcenia tych uczniów zgodnie z ich możliwościami i potrzebami. Dzięki zmianom uczniowie mają zapewnione wszechstronne wsparcie i pomoc w przedszkolu, szkole i placówce oraz włączenie w edukację.

Zasadniczym celem wprowadzonych z dniem 1 września 2017 r. zmian było włączenie ucznia, mimo jego ograniczeń, do grupy rówieśniczej. Dzięki temu uczeń niepełnosprawny, chory, czy mający problem z funkcjonowaniem w szkole, otrzyma wszechstronną, adekwatną do swojej sytuacji i stanu zdrowia pomoc.

Pakiet trzech rozporządzeń Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie:

- *warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. poz. 1578, z późn. zm.);*

- *indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży* (Dz. U. poz. 1616);
- *zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach* (Dz. U. poz. 1591);

zawiera możliwości prawne kształcenia i wychowania dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Zgodnie z przywołanymi przepisami prawa oświatowego uczniowie z niepełnosprawnościami, którzy mogą uczęszczać do szkoły, na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, mogą mieć zorganizowane zajęcia w formie indywidualnej lub w grupie liczącej do 5 osób. Zespół nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem może wskazać takie rozwiązanie w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym. Kwestie te zostały uregulowane bezpośrednio w przepisach § 6 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia *w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym*.

Z kolei uczniowie z niepełnosprawnościami, których stan zdrowia znacznie utrudnia im uczęszczenie do szkoły, będą odbywać zajęcia w domu, a jeśli stan zdrowia na to pozwoli mają możliwość korzystać z wybranych zajęć z klasą organizowanych poza tygodniowym wymiarem zajęć indywidualnego nauczania. Wynika to z przepisu § 10 ust. 3 rozporządzenia *w sprawie indywidualnego rocznego przygotowania przedszkolnego i indywidualnego nauczania*.

Indywidualne nauczanie jest formą kształcenia adresowaną do uczniów, którzy w pewnym okresie czasu z uwagi na stan zdrowia, w tym np. wynikający z choroby przewlekłej, nie mogą uczęszczać do szkoły. Dlatego zapewnia się im możliwość realizacji treści programowych w domu, w indywidualnym i bezpośrednim kontakcie z nauczycielem, zgodnie z przepisami rozporządzenia *w sprawie indywidualnego rocznego przygotowania przedszkolnego i indywidualnego nauczania*. Jest to rozwiązanie czasowe, realizowane jedynie wówczas, kiedy uczeń nie może chodzić do szkoły. Analogicznie jak wskazano powyżej, jeśli stan zdrowia ucznia (np. z chorobą przewlekłą) na to pozwoli, może on korzystać z wybranych zajęć z klasą organizowanych poza tygodniowym wymiarem zajęć indywidualnego nauczania.

Natomiast nowym rozwiązaniem, o którym mowa w § 11 przywołanego rozporządzenia jest umożliwienie dyrektorowi szkoły – na wniosek rodziców – zawieszenia indywidualnego nauczania na okres wskazany w zaświadczeniu lekarskim.

Uczniowie, których stan zdrowia powoduje trudności w funkcjonowaniu wymagające zajęć w formie indywidualnej, mogą – na podstawie opinii poradni

psychologiczno-pedagogicznej – być objęci zindywidualizowaną ścieżką kształcenia. Rozwiązania w tym zakresie przedstawione zostały w § 12 rozporządzenia w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. Przepisy te nie dotyczą uczniów z niepełnosprawnością.

Intencją Ministerstwa Edukacji Narodowej było, aby wprowadzone regulacje sprzyjały włączaniu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, na miarę ich potrzeb i możliwości, w zajęcia z rówieśnikami i życie szkoły. Na bieżąco prowadzone są prace nad zmianami i opracowaniem rozwiązań legislacyjno-organizacyjnych mających na celu zapewnienie optymalnych warunków edukacji, wychowania i opieki uczniom z niepełnosprawnościami, deficytami rozwojowymi czy chorobami przewlekłymi.

Dodać należy, że zgodnie z przepisami prawa oświatowego, zapewnienie m.in. dzieciom i młodzieży z chorobami przewlekłymi bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki, należy do obowiązków organu prowadzącego szkołę¹.

Dyrektor przedszkola, szkoły, placówki również wykonuje zadania związane m.in. z organizacją pracy, zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz sprawuje nad nimi opiekę i stwarza warunki do ich harmonijnego rozwoju psychofizycznego². Każdy nauczyciel w swoich działaniach dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych realizuje zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom. Powinien on również doskonalić się zawodowo, zgodnie z potrzebami szkoły³.

Sprawowanie opieki nad uczniem chorym przewlekle wymaga przekazania przez jego rodziców (opiekunów) dyrektorowi jednostki systemu oświaty istotnych informacji o stanie zdrowia, stosowanej diecie i rozwoju psychofizycznym dziecka⁴. Pozwoli to dyrektorowi na organizację pracy i przygotowanie nauczycieli do sprawowania funkcji opiekuńczych wobec przewlekle chorego ucznia. Po uzyskaniu upoważnienia od rodziców dziecka i odpowiednim

¹ Art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe* (Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.).

² Art. 68 ust. 1 ww. ustawy.

³ Art. 6 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. *Karta Nauczyciela* (Dz. U. z 2018 r. poz. 967).

⁴ Art. 155 ww. ustawy *Prawo oświatowe*.

przeszkoleniu, nauczyciel – w razie nieobecności pielęgniarki⁵ – powinien podjąć czynności z zakresu pomocy przedmedycznej, adekwatnie do potrzeb dziecka⁶.

Aktualnie procedowany przez Ministra Zdrowia projekt *ustawy o opiece zdrowotnej nad uczniami*⁷ przewiduje m.in. określenie sposobu sprawowania opieki nad uczniami przewlekle chorymi i niepełnosprawnymi podczas pobytu w szkole. W celu zapewnienia im właściwej opieki, pielęgniarka środowiska nauczania i wychowania albo higienistka szkolna będzie zobowiązana do współpracy z rodzicami ucznia oraz dyrektorem i pracownikami szkoły. Współpraca będzie obejmowała wspólne określenie sposobu opieki nad uczniem, dostosowanego do jego stanu zdrowia, w sytuacji konieczności podawania leków oraz wykonywania innych czynności podczas pobytu w szkole.

Określono ponadto, że minister właściwy do spraw zdrowia będzie mógł ogłosić, w drodze obwieszczenia, zalecenia postępowania dotyczące opieki nad uczniami przewlekle chorymi i niepełnosprawnymi w szkole, opracowane przez towarzystwa naukowe zrzeszające specjalistów w danej dziedzinie. Dyrektor szkoły będzie zapewniał szkolenia dla pracowników szkoły dotyczące sposobu postępowania wobec uczniów przewlekle chorych lub niepełnosprawnych, odpowiednio do ich potrzeb.

Każdy przypadek ucznia z chorobą przewlekłą wymaga indywidualnego traktowania. Aktualne rozwiązania prawne, wzmocnione projektowanymi przepisami, mają na celu lepsze wypełnianie przez szkoły funkcji wychowawczych i opiekuńczych wobec uczniów, w tym przewlekle chorych.

Jednocześnie uprzejmie informuję, iż MEN podjęło działania nad opracowaniem i wdrożeniem nowego modelu kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Nowe rozwiązania mają na celu podniesienie efektywności kształcenia tej grupy uczniów w szczególności w edukacji włączającej. Efektywne kształcenie ma zapewniać nie tylko wzrost wiedzy i umiejętności uczniów, ale również ich przygotowanie do samodzielności w życiu dorosłym i integrację społeczną.

Podstawą do dostosowania organizacji kształcenia oraz udzielenia wsparcia w jednostkach systemu oświaty jest trafna, rzetelna diagnoza potrzeb uczniów. W nowym modelu planuje się, że diagnoza ta będzie miała charakter

⁵ Art. 103 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy *Prawo oświatowe*.

Szkoła publiczna powinna zapewnić uczniom możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej wyposażonego w sprzęt, o którym mowa w przepisach mówiących o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych w części dotyczącej warunków realizacji świadczeń gwarantowanych pielęgniarki lub higienistki szkolnej.

⁶ <https://www.gov.pl/web/zdrowie/uczen-przewlekle-chory-w-szkole>

⁷ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12310607/katalog/12502784>

funkcjonalny tj. ukierunkowana będzie na ocenę funkcjonowania dziecka, w której uwzględnić się będzie także wpływ środowiska nauczania i wychowania – zarówno bariery utrudniające funkcjonowanie dziecka, jak i czynniki wspierające rozwój dziecka.

Takie podejście do diagnozy oparte jest na modelu biopsychospołecznym, którego zastosowanie umożliwi bardziej skuteczną organizację kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Uwzględniane będą bowiem nie tylko potrzeby w zakresie zapewnienia indywidualnego wsparcia, ale również dostosowania środowiska szkolnego (np. potrzeby w zakresie technologii wspomagających, dostosowania miejsca nauki, zapewnienia odpowiednich pomocy dydaktycznych i metod pracy itp.). W działaniach diagnostycznych planuje się wykorzystanie modelu Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF), opracowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

Przyjęcie uniwersalnego języka opisu funkcjonowania umożliwi usprawnienie współpracy międzyresortowej na rzecz dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z chorobami przewlekłymi.

Z wyrazami szacunku

Joanna Wilewska
Dyrektor
Departament Wychowania i Kształcenia
Integracyjnego
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Pan Paweł Szrot, Sekretarz Stanu, Zastępca Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Al. Ujazdowskie 1/3, 00-583 Warszawa (dotyczy pisma z 13 grudnia 2018 r. znak BPRM.220.18.1.2018)